

גבי גשמים⁽³⁵⁾.

ממשיכה הגמרא ושואלת: **ומנא לן** [ומנין לנו] דצריך להזכיר את עניינם של הגשמים דווקא **בתפלה**?⁽³⁶⁾

ומבאר הגמרא: **דתניא**: כתוב: **"לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם"**.

מהו "ולעבדו בכל לבבכם", איזו היא עבודה שהיא נעשית **בלב** של האדם?

הוי אומר: זו תפלה⁽³⁷⁾, שהיא עבודה שבלב. כי אם אדם רק מוציא את מילות התפילה בפיו, ואינו מכוון בליבו, אין זו תפילה.

וכתיב בתריה [ונכתוב בהמשך אותו מקרא]: **"ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש"**. משמע, שצריך להזכיר את ענין הגשמים בתפילה⁽³⁸⁾ ⁽³⁹⁾.

ממשיכה הגמרא ומביאה מימרא של רבי

ומזמין ומכין להם מזונות.

35. הקשו **התוספות**, עדיין למה נקט התנא לשון "גבורות", ולא נקט לשון כח או לשון גדולות? ותירצו, שלשון גבורות כוללת אף לשון כח וגדולות. ועוד, שהרי מזכיר את הגשמים בברכה המתחילה בגבורות: "אתה גבור לעולם ה'", ולכן נקט לשון גבורות.

36. תמה **השפת אמת**, הרי חכמים תיקנו להזכיר את גבורות הגשמים עם שאר הגבורות, ולמה נסבור שלא יזכירם בתפילה? ועיין שם מה שכתב.

והמהרש"א הקשה, הרי כתוב "בהעצר השמים ולא יהיה מטר וגו' והתפללו"! הרי לנו שצריך להתפלל על הגשמים! ותירץ, שמהפסוק אנו יכולים רק ללמוד שכשכבר נעצרו השמים, צריך להתפלל על כך, ככלל עת צרה. אבל כאן הגמרא דנה מנין לנו שקובעים על כך תפילה בכל יום.

37. אין לדקדק מכאן שתפילה דאורייתא היא, שהרי במסכת ברכות [כו ב] מצינו שחכמים תקנוה. אלא אסמכתא בעלמא היא. **שאגת אריה** [הל' תפילה סימן י"ד].

אמנם הביאו בשם הרמב"ן בספר המצוות [מצוה ה'], שבעת צרה, כגון עצירת גשמים, הוי תפילה דאורייתא.

38. ברבינו חננאל כתב: "איזו היא עבודה בלב, שבשפילה המטר יורד, הוי אומר זו תפילה". עיין שם.

39. הריטב"א מבאר, שקבעו חכמים את הזכרת הגשמים בברכת תחיית המתים, לפי שירידת הגשמים שקולה כתחיית המתים, שהוא ענין דומה לו, שהזרעים נקברים תחת הקרקע — וצומחים על ידי הגשמים, ויוצאים בכמה לבושים, והוא גם כן לראיה על תחיית המתים, כדאמרינן במסכת כתובות (קיא ב) שעומדים לתחיית המתים בלבושיהם, קל וחומר מחטה, לענין שאמר הכתוב (תהלים ע"ב) "ויציצו מעיר כעשב הארץ".

ועוד סיבה להזכרה בתחיית המתים, משום שבני אדם כשהגשמים נעצרים ומזונותיהם נמנעים — הם נחשבים למתים, והקב"ה מחיה אותם על ידי הגשמים. עיין שם עור שהארץ.

והטור כתב הטעם, כשם שתחיית המתים — חיים לעולם, כך גשמים — חיים לעולם. והב"ח הביא שזהו לשון הירושלמי כאן. אבל במסכת ברכות [לג א] אומרת הגמרא בלשון אחר: אמר רב יוסף, מתוך ששקולה כתחיית המתים, לפיכך קבעוה בתחיית המתים.

והפרישה כתב, שמשום שהברכה מתחילה בלשון גבורה "אתה גבור לעולם ה'", והגשמים יורדים בגבורה, כפי שהגמרא אומרת כאן,